

Стислий письмовий переказ розповідного тексту з елементами опису місцевості в художньому стилі

9 клас

Стрембицька Л.А.

ОПИС МІСЦЕВОСТІ поєднує опис місця із описом предметів, на цьому місці розміщених.

У реченні опису місця є вказівка на розташування предмета (праворуч, зліва, посередині, трохи далі, біля дерева) та назва розташованого тут предмета: водойми, підвищення, насадження, будівлі та ін.

Наприклад: (Де?) Під горою виднілася (що?) криниця. (Де?) Над криницею зеленіла (що?) верба.

У реченні опису предмета є його назва та ознака.

Наприклад: (Що?) Криниця була (яка?) стара. (Що?) Цямрини (які?) трухляві. (Що?) Верба була (яка?) низько схилена й кучерява.

Таким чином, речення опису місцевості будують за однією з таких схем:

ДЕ? → **ЩО?** → **ЯКЕ це ЩО?**

Наприклад: Посеред галявини росте дуб старезний.

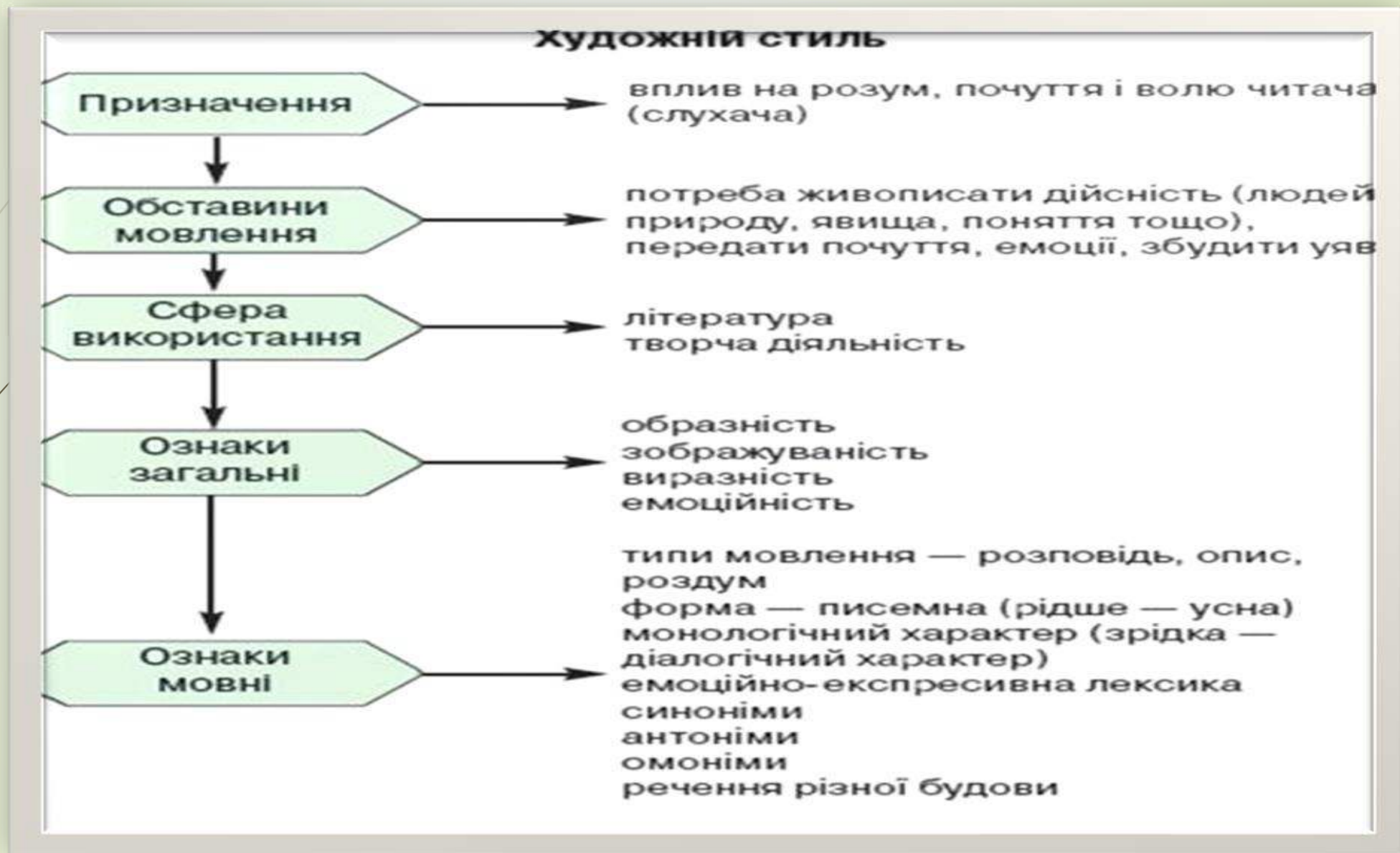
ДЕ? → **ЯКИЙ? (ЯКА? ЯКЕ? ЯКІ?)** → **ЩО?**

Наприклад: Неподалік від нього зеленіє молода береза.

Обставина місця може стояти і в кінці речення: (Яка?) Кучерява (що?) верба схилилася (де?) **над річкою**.

УВАГА! Зазвичай речення вказаної будови становлять в описі місцевості більшість. Інші речення будують довільно, відповідно до задуму автора тексту.

Особливості художнього стилю

Робота з текстом

Шоколадний цех

І раптом містер Вонка, директор шоколадної фабрики, зупинився. Перед ним сяяли блискучі металеві двері. Діти й дорослі з'юрмилися навколо. На дверях великими літерами було написано:

«ШОКОЛАДНИЙ ЦЕХ»

Вони стояли посеред чудової долини. Обабіч простягалися зелені луки, поміж них текла велика коричнева річка, а посеред неї шумів велетенський водоспад. Вода стікала зі стрімкої скелі, закручувалася щільними пластами, а тоді з розмаху вливалася в бурхливий вир, що клекотів піною та бризками. Річкові береги поросли мальовничими деревами й кущами - плакучими вербами, вільхами та високими купами рододендронів з рожевими, червоними й бузковими квітами. Луки були всіяні тисячами квіточок жовтця.

- От! - вигукнув містер Вонка, підскакуючи й показуючи золотою тростинкою на коричневу річку. - Це все шоколад! Кожна краплинка цієї річки - з гарячого рідкого шоколаду найвищої якості. Най-най-най-вищої якості. Цього шоколаду вистачить, щоб заповнити по краї всі ванни всієї країни! А як вам мої луки? Подобається травичка й жовтець? Травичку, на якій ви стоїте, любі малята, зроблено з нового сорту м'якої м'ятної цукрової вати, яку я недавно винайшов! Я назвав її цукряткою! Скуштуйте стеблинку! Будь ласка! Це так смачно! Усі механічно нахилилися й зірвали по стеблинці трави - окрім Августуса Глупа, котрий хапнув одразу цілу жменю. А Віолета Бореґард, перш ніж покуштувати свою стеблинку трави, витягла з рота жуйку, з якою вже побила світовий рекорд...

Раптом повітря задзвеніло від вереску. Верещала дівчинка. Вона несамовито вказувала на протилежний берег річки.

- Дивіться! Дивіться туди! - лементувала вона. - Що це таке? Воно рухається! Воно йде! Це маленька істота! Маленька людинка! Отам, за водоспадом!
- Діти разом з батьками метнулися до річки, щоб краще роздивитися.
- Це просто фантастика!
- Вони мені по коліна!
- А яке в них смішне довге волосся! Крихітні люди - завбільшки як звичайна лялька - зупинилися на тому березі річки й почали розглядати відвідувачів. Один показав на дітей, а тоді щось прошепотів чотирьом своїм товаришам і всі п'ятеро зареготали.

- Це ж не можуть бути справжні люди, - засумнівався Чарлі.
  - Звичайно, що справжні, - заперечив містер Вонка. - Це ж умпа-лумпи.
  - Умпа-лумпи! - вигукнули всі одночасно. - Умпа-лумпи!
- І містер вонка розповів відвідувачам історію про своїх казкових робітників із країни Лумпаландії (Р. Дал).

Виконайте завдання до тексту

- Визначте тему й основну думку тексту.
- Виділіть основні частин (основні й другорядні).
- Визначте, які частини можна зняти, які – об'єднати, а які – узагальнити.
- Доберіть узагальнювальні слова й речення.
- Складіть складний план.

Способи ущільнення тексту

- Відкидання другорядного.
  - Узагальнення матеріалу шляхом виділення найважливіших фактів.
-

Орієнтовна схема складного плану

I. Зачин.

II. Основна частина.

1.

2.

3.

III. Кінцівка.

Домашнє завдання

- Скласти і записати складний план до тексту «Шоколадний цех».
-